

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Кобзаря Олександра Федоровича на дисертацію Могили Олександра Васильовича на тему «Адміністративно-правові засади матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. В умовах сьогодення одним із важливих аспектів забезпечення ефективного функціонування правоохоронного сектору України є його матеріально-технічне забезпечення. Особливо гостро це стосується Національної поліції України, роль якої в контексті забезпечення та захисту суспільної безпеки та правопорядку в умовах повномасштабної війни виходить на новий рівень. Без належних технічних ресурсів, спеціального обладнання та сучасних засобів зв'язку виконання покладених на поліцію завдань стає не просто складним, а подекуди й неможливим. Таким чином, критично важливо, щоб органи та підрозділи Національної поліції були належно екіпіровані, мали надійний транспорт, захисне спорядження, засоби спостереження й орієнтування, а також доступ до оперативної інформації. Саме технічна оснащеність дозволяє поліцейським зберігати мобільність, діяти автономно та реагувати на загрози з точністю й без зайвих затримок. Водночас високий рівень забезпечення підсилює впевненість особового складу в тому, що їхнє життя та ефективність залежать не від «випадку», а від злагодженої системи підтримки з боку держави. З огляду на зазначене вище, не викликає жодних сумнівів, що дисертаційне дослідження Могили Олександра Васильовича на тему «Адміністративно-правові засади матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану» є актуальним і своєчасним.

Дисертацію виконано відповідно до Стратегії людського розвитку, затвердженої Указом Президента України від 2 червня 2021 року № 225/2021; Комплексного стратегічного плану реформування органів

правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки, затвердженого Указом Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023; Стратегії зовнішньополітичної діяльності України, схваленої Указом Президента України від 26 серпня 2021 року № 448/2021. Крім того, дисертацію підготовлено відповідності до плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Високий ступінь обґрунтованості результатів дослідження зумовлений раціональною та внутрішньо узгодженою структурою дисертаційної роботи. Загальна структура роботи загалом є логічною, послідовною та обґрунтована предметом, метою і завданнями дослідження. Методологічною основою стали сучасні загальні та спеціальні методи наукового пізнання. Їх застосування обумовлено системним підходом, що дало дисертанту можливість досліджувати проблеми в єдності їх соціального змісту і юридичної форми.

Науково-теоретичне підґрунтя роботи становлять здобутки фахівців з різних галузевих наук, зокрема адміністративного та фінансового права. Крім того, було використано напрацювання вчених – представників інших галузевих дисциплін, наприклад, теорії держави та права, теорії управління, психології, філософії, соціології тощо. *Нормативно-правовою основою* дисертації слугували Конституція України, низка законодавчих і підзаконних нормативно-правових актів, які становлять систему адміністративно-правових засад матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану. *Інформаційною та емпіричною базою* дисертаційної роботи є науково-періодичні видання, статистичні дані, наукова публіцистика тощо.

Дисертаційна робота поглиблює та доповнює наявний масив знань щодо адміністративно-правових засад матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану, а викладені вище обставини підтверджують актуальність, своєчасність, суспільну значущість і

важливість дослідження порушеної проблематики.

Ступінь обґрунтованості положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Науково-методологічне підґрунтя дисертаційної роботи становить сукупність загальноправових і спеціальних методів наукового пізнання. Зокрема, застосування логіко-семантичного й аналітичного методів дало змогу визначити поняття та виокремити складові матеріально-технічного забезпечення як внутрішньоорганізаційного напрямку адміністративної діяльності Національної поліції в умовах режиму воєнного стану (підрозділ 1.1), а також удосконалити поняття та розкрити порядок взаємодії Національної поліції з МВС України щодо матеріально-технічного забезпечення (підрозділ 2.4). Структурно-логічний і системно-функціональний методи надали можливість окреслити принципи матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану (підрозділ 1.2); схарактеризувати адміністративно-правове регулювання матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану (підрозділ 1.3); з'ясувати сутність форм і методів адміністративно-правового механізму матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану (підрозділ 2.3). Щоб встановити завдання та функції адміністративно-правового механізму матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану (підрозділ 2.1) та визначити адміністративно-правовий статус системи суб'єктів адміністративно-правового механізму матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану (підрозділ 2.2) було використано метод документального аналізу. Окреслити правові й організаційні заходи вдосконалення матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану (підрозділ 2.2) та встановити критерії ефективності матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану (підрозділ 2.2) дали змогу методи моделювання та прогнозування.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в тому, що дисертаційне дослідження є однією з перших спроб після початку повномасштабного вторгнення з'ясувати сутність та розкрити особливості адміністративно-правових засад матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану, що дало змогу сформулювати низку теоретично обґрунтованих пропозицій і рекомендацій, спрямованих на вдосконалення правових та організаційних засад здійснення відповідної діяльності.

У результаті проведеного дослідження сформульовано низку нових наукових положень і висновків. Зокрема, у роботі:

– виокремлено такі особливості матеріально-технічного забезпечення Національної поліції України: по-перше, це – системна сукупність адміністративно-правових та інших правовідносин між структурними елементами системи Національної поліції України, а також між ними та іншими установами, підприємствами й організаціями, які виникають з питань набуття, володіння та використання органами і підрозділами поліції необхідних майнових ресурсів для виконання покладених на них завдань і функцій; по-друге, матеріально-технічне забезпечення виражено в процесі формування ресурсно-майнової основи діяльності органів і підрозділів Національної поліції України, організації управління нею та контролю її цільового використання, який реалізується спеціальними суб'єктами відповідно до покладених на них законодавством повноважень та в межах чітко визначеної процедури; по-третє, основу такого матеріально-технічного забезпечення становлять кошти Державного бюджету України. Водночас ресурси, які перебувають у розпорядженні органів і підрозділів поліції, належать до об'єктів державної власності; по-четверте, мета такого забезпечення не передбачає кінцеве отримання економічного результату, на противагу підприємства, установам та організаціям комерційного характеру (с. 66);

– доведено, що адаптивність як принцип матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану

виявляється в забезпеченні поліцейських майном і ресурсами з урахуванням передусім їх критичного становища та надскладних умов діяльності. Останні пов'язані із суттєвими ризиками і залученням особового складу Національної поліції України до виконання заходів правового режиму воєнного стану, що може потребувати додаткової техніки, боєприпасів, зброї, спорядження тощо (с. 69);

– констатовано, що методи адміністративно-правового механізму матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану – це система регламентованих законодавством України адміністративних прийомів, способів, засобів і заходів, що використовуються з метою організації та безпосередньо реалізації досліджуваної діяльності. До переліку останніх віднесено методи стандартизації, контролю, обліку та планування (с. 132);

– визначення потреб поліції в матеріально-технічних засобах визнано процесом виявлення, аналізу й обґрунтування необхідного обсягу ресурсів, які забезпечують ефективне виконання завдань, покладених на Національну поліцію України. Цей процес передбачає оцінку наявних ресурсів, урахування поточних і перспективних загроз безпеці, а також відповідність технічних засобів сучасним стандартам і технологіям. Крім того, саме на цьому етапі визначають, наскільки наявні ресурси дозволяють підтримувати належний рівень оперативного реагування, проведення слідчих дій, патрулювання, охорони громадського порядку й інших функцій поліції (с. 134);

– зазначено, що оцінювання ефективності матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану становить систематичний процес збору, аналізу та інтерпретації інформації щодо ступеня відповідності обсягів, своєчасності, якості й доцільності надання матеріальних ресурсів, техніки та обладнання фактичним потребам підрозділів поліції в умовах підвищеної загрози з метою визначення результативності забезпечення, виявлення недоліків і прийняття обґрунтованих управлінських рішень для підвищення спроможності

виконання службових завдань (с. 167).

Результати дослідження можуть бути використані в практичній діяльності та освітньому процесі, що підтверджується відповідними актами впровадження.

Дискусійні положення та зауваження до дисертації. Позитивна оцінка дисертаційного дослідження загалом не виключає можливості й необхідності висунути низку зауважень критичного та дискусійного характеру:

1. Варте уваги те, що автором було змістовно розкрито сутність правового режиму воєнного стану. Крім того, на с. 70 дисертант слушно зауважує, що правовий режим і надзвичайний режим воєнного стану потребують додаткового перерозподілу кадрів, контролю робочого часу, що передбачає внесення корективів у механізм грошового забезпечення. Проте додатково хотілося б уточнити, як співвідносяться між собою в цьому контексті режим надзвичайного стану та режим воєнного стану.

2. Спірним є запропонований здобувачем перелік принципів матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану, до яких автором було віднесено: верховенства права, законності, адаптивності, забезпечення безпеки особового складу, справедливості, контрольованості, підзвітності та модернізованості. Як видається, перелік відповідних засад є досить обмеженим і його може бути розширено такими загальноправовими засадами, як результативність, ефективність, систематичність тощо.

3. З огляду на список використаних джерел, у процесі наукового дослідження Олександр Васильович проаналізував низку наукових позицій різних учених, а також використав значну кількість літературних джерел фахівців – представників адміністративного права, а також інших галузевих дисциплін, що, безперечно, варте схвалення. Однак автору варто було б більш критично ставитися до поглядів науковців та не боятися виловлювати власну точку зору, навіть під час аналізу праць докторів наук.

4. На с. 167 автор слушно наголошує на необхідності розроблення та

прийняття Концепції реформування системи Міністерства внутрішніх справ України, яка має стати ключовим нормативним документом, метою якої є комплексне вдосконалення функціонування правоохоронного сектору нашої держави. Проте, з огляду на рівень представленої наукової праці, було б цілком логічним, якби здобувач у додатках до роботи навів проєкт цього документа.

5. У науковій літературі констатують актуальність розроблення ефективної системи спеціальної освіти поліцейських за напрямом фінансування та матеріально-технічного забезпечення органів поліції. У зв'язку з цим під час захисту дисертаційної роботи додатково хотілося б уточнити позицію автора з приводу того, у якому саме напрямі має здійснюватися така підготовка.

Варто зауважити, що висловлені зауваження характеризують складність дослідженої проблеми, а тому суттєво не впливають на загальну позитивну оцінку та високі наукові здобутки дисертаційного дослідження О. В. Могили. Результати дослідження можуть бути використані в: *науково-дослідній сфері* – як основа для проведення подальших теоретико-прикладних досліджень, присвячених адміністративно-правовим засадам матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану; *правотворчій діяльності* – з метою розроблення нових і вдосконалення чинних законодавчих та підзаконних нормативно-правових актів, які визначають адміністративно-правові засади матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану; *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення практичної діяльності суб'єктів, що здійснюють матеріально-технічне забезпечення Національної поліції; *освітньому процесі* – для підготовки навчально-методичних, лекційних матеріалів, а також посібників і підручників з дисциплін «Адміністративне право», «Правоохоронна діяльність» тощо.

Основні наукові положення, висновки та практичні рекомендації, викладені в дисертації, були достатньо оприлюднені автором у статтях періодичних фахових видань, тезах доповідей на науково-практичних

конференціях.

Зміст дисертаційної роботи висвітлений повно, систематично, послідовно, виклад запропонованих у роботі положень базується на ретельному опрацюванні літературних джерел. Автор обґрунтував власні висновки проведеного дослідження, які є суттєвим внеском у розвиток адміністративного права України. Загалом дисертація Могили О.В. є самостійним, завершеним науковим дослідженням, присвяченим адміністративно-правовим засадам матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану.

Отже, дисертація Могили Олександра Васильовича на тему «Адміністративно-правові засади матеріально-технічного забезпечення Національної поліції в умовах режиму воєнного стану» є завершеною працею, у якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання, яке має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю та обґрунтованістю одержаних результатів відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її автор заслуговує на присудження йому наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 – адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент –

**т.в.о. директора навчально-наукового
інституту поліцейської діяльності
Національної академії внутрішніх справ,
доктор юридичних наук, професор**

- Олександр КОБЗАР

